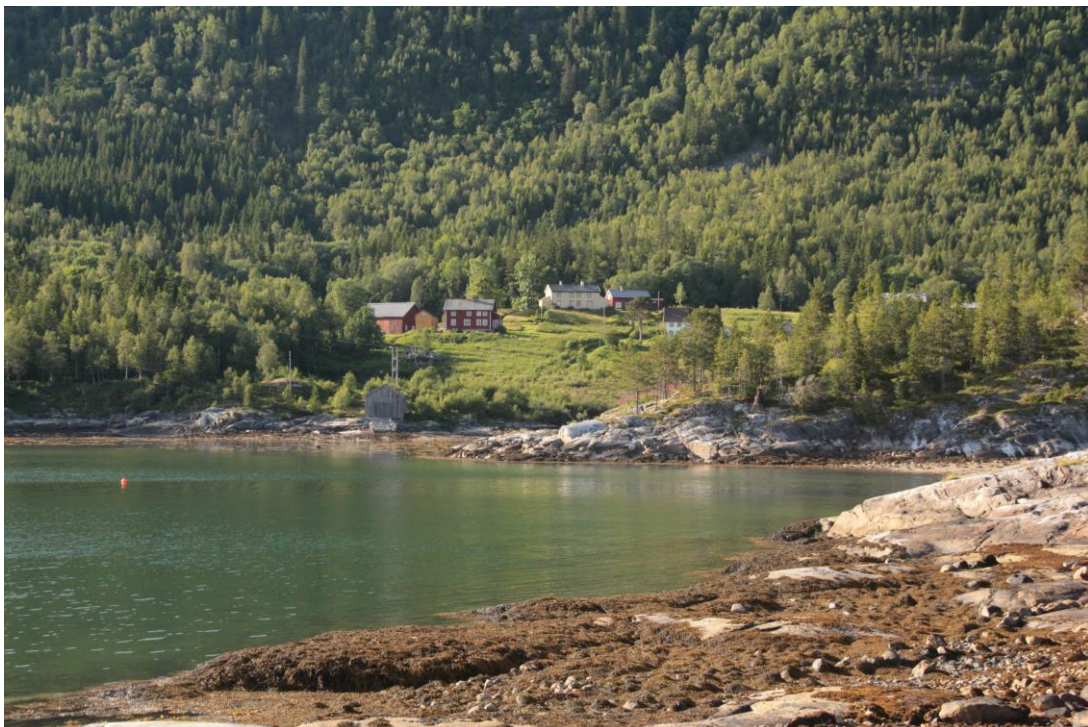

Sabima kartleggingsnotat 8-2017

KARTLEGGING AV INSEKTER I BINDAL KOMMUNE, NORDLAND I 2017

Av Per Ole Syvertsen, Stig Lundmo og Rune Nilsen

Reppen i Bindal, ei veiløs grend på nordsiden av Tosenfjorden. Foto: Per Ole Syvertsen.

Kartlegging av insekter i Bindal kommune, Nordland i 2017

Emneord: Bindal, Reppen naturreservat, sommerfugler, maur

Innledning

SABIMA ga i mai 2017 tilsagn om kr. 20.000 til et prosjekt som tok sikte på å bidra til kartlegging av insekter i Bindal, den sørligste kystkommunen i Nordland, med hovedvekt på sommerfugler og områdene på nordsiden av Tosenfjorden. I utgangspunktet hadde vi informasjon om påvist forekomst av 108 arter av Lepidoptera, noe som er lite i lys av kommunens geografiske beliggenhet og det faktum at i overkant av 700 arter er kjent fra Nordland fylke. Kunnskapen om hvilke arter som finnes i Bindal er enda svakere for andre grupper av insekter. I vår søknad var det framhevet at vi ville ha fokus også på gresshopper og maur.

Bindal er det eneste kjente voksestedet for treet nordlandsasal *Sorbus neglecta*, som har en flekkvis forekomst langs nordsiden av Tosenfjorden med i underkant av 100 kjente eksemplarer (Grundt & Salvesen 2011, Westergaard 2012). Reppen naturreservat ble i 2000 opprettet for å verne om en kjerneforekomst av arten, samt forekomster av edelløvskog med tilhørende flora og fauna. Vårt prosjekt tok sikte på å supplere et pågående handlingsplanarbeid (Westergaard 2012) med generell innsamling av insekter som er assosiert med nordlandsasalen.

Feltarbeidet

Feltarbeidet ble utført under fire besøk i perioden juli til september (Tabell 1). Vår base under turene i juli og august var Reppen. I september ble overnattinga lagt til kommunesenteret Terråk. Under de to første besøkene hadde vi ikke tilgang til båt mens vi var i området. Strandlinja på nordsiden av Tosenfjorden er vanskelig å følge til fots, men hele strandlinja gjennom reservatet ble likevel befart under det andre besøket. Under besøkene i august og september hadde vi tilgang til båt slik at en større del av Tosenfjordens nordside kunne befares, med enkelte strandhogg.

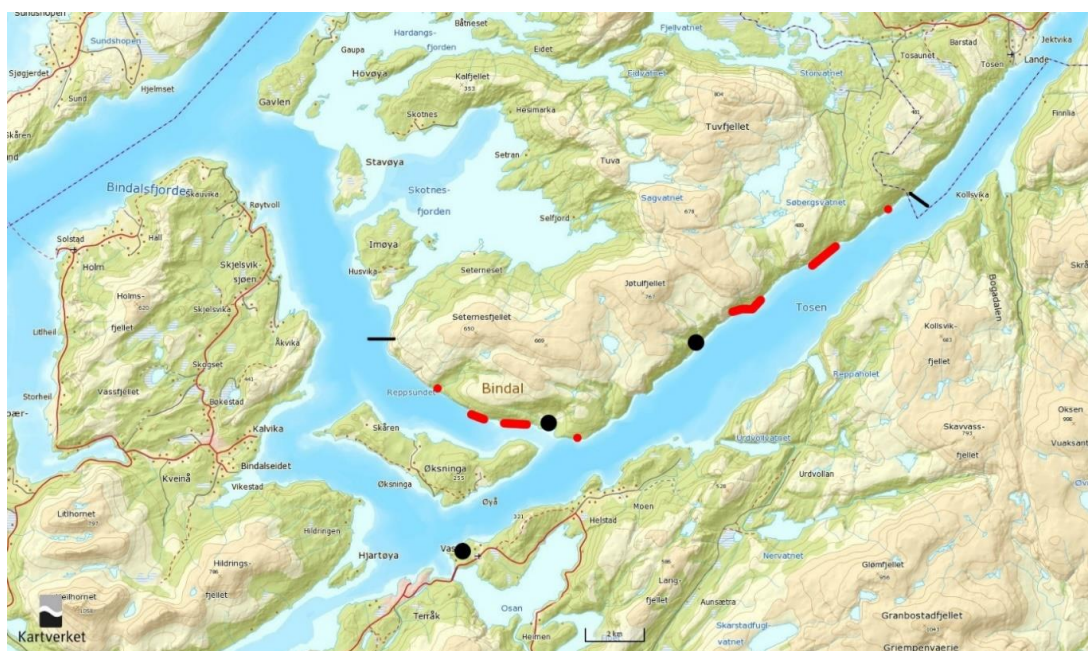
Det ble benyttet inntil seks feromonfeller for glassvinger og inntil to lysfeller under hvert besøk. Under det siste besøket ble den ene lysfella plassert på Vassås ved Terråk. Feromonfellene ble hengt opp langs gangveien på vestsiden av Reppavika, mens lysfeller ble utplassert både i Reppen og ved strandlinja lenger øst (Figur 1, 2). Vinsnorer ble hengt opp i det samme området som feromonfeller var benyttet tidligere. Flaggermusdetektor ble anvendt for søk etter flaggermus og gresshopper under to av besøkene (7. juli og 26. august).

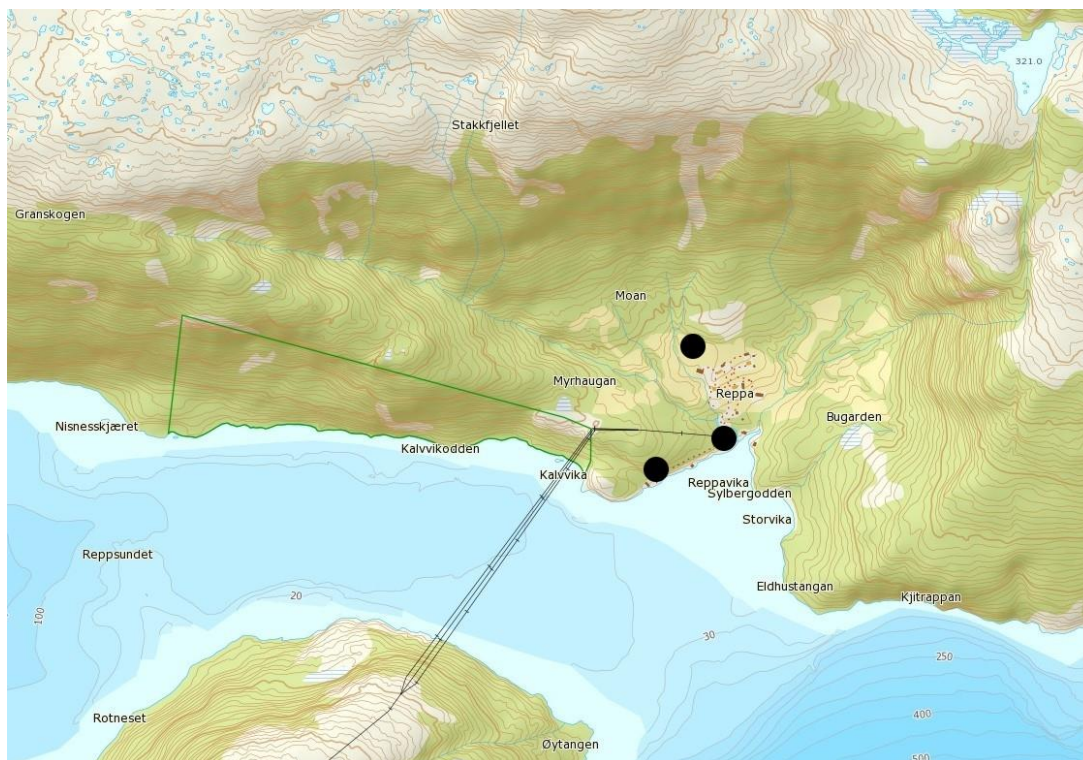
Det var innhentet skriftlig tillatelse fra Fylkesmannen i Nordland til fangst av insekter i Reppen naturreservat (brev datert 22.05.2017, ref. 2017/3344 ark. 432.4). Søknaden omfattet tre reservater i Bindal kommune, men vi foretok fangster kun i Reppen-reservatet.

Tabell 1. Tidspunkter for feltarbeidet ved Reppen i 2017, deltakere, anvendte fangstteknikker og besøkte områder. Deltakere = forfatterne (initialer). Fangstteknikker: 1 = håndplukk, 2 = håv, 3 = feromonfeller for glassvinger, 4 = lysfeller, 5 = vinsnorer.

Dato	Deltakere	Fangstteknikk	Besøkte områder
7.-8. juli	POS, RN	1, 2, 3	Reppen
27.-29. juli	RN, SL	1, 2, 3, 4, 5	Reppen, Reppen naturreservat
25.-27. august	POS, RN, SL	1, 2, 4, 5	Reppen, strandlinja vest- og østover (båt)
25.-26. september	RN, SL	1, 2, 4	Reppen, strandlinja østover (båt)

Figur 1. Oversiktskart over Tosenfjorden med markering av strandlinje befarbar fra båt (mellom de to svarte strekene), kjent forekomst av nordlandsasal (røde felter, etter Westergaard 2012) og lokaliteter for bruk av lysfeller (svarte plott). Kartkilde: <https://www.norgeskart.no>.

Figur 2. Kart over Reppen-området med lokal utplassering av lysfeller angitt. Reppen naturreservat avgrenset av grønne linjer. Kartkilde: <https://www.norgeskart.no>.

Resultater

De mest suksessrike fangstteknikkene for sommerfugler var vinsnorer og lysfeller. Enkelte dyr ble også fanget i håv. Feromonfellene lokket ikke fram noen glassvinger, men en *Xestia baja* ble fanget på dette viset. Til sammen ble minst 86 arter av Lepidoptera fanget, hvorav 50 som ikke tidligere var kjent fra Bindal (artsliste hos Helgeland museum, naturhistorisk avdeling basert på museets samlinger og opplysninger i Artskart). Det er med dette påvist 158 arter av sommerfugler i Bindal.

Ingen gresshopper ble funnet.

Maur ble aktivt lett etter og plukket for hånd/med aspirator. Det ble samlet 53 maur-eksemplarer, og disse viste seg å tilhøre fire arter. Tre av artene er nye for Bindal kommune. Helgeland museum, naturhistorisk avdeling har i tillegg upublisert informasjon (belegg) for ytterligere to maurarter fra Bindal. Den kjente maurfaunaen i kommunen kommer med dette opp i fem arter.

Maurene er artsbestemt av Rune Nilsen, det øvrige insektmaterialet av Stig Lundmo.

Fangstene av insekter tilhørende andre grupper enn sommerfugler og maur ble mer tilfeldige. En samlet oversikt over påviste insektarter er gitt i Vedlegg 1. Arter som vi ikke greit har kunnet bestemme på ytre karakterer er foreløpig kun henført til slekt eller familie. Dyr fanget ved Holm fergested (lengst til venstre i kartet i Figur 1) er også inkludert i lista. For andre artsgrupper (fugler, pattedyr, snegler) er registreringene vi gjorde lagt ut i Artsobservasjoner, i noen tilfeller med fotodokumentasjon.

Alt ivaretatt materiale innlemmes i samlingene ved Helgeland museum, naturhistorisk avdeling.

Litteratur

- Grundt, H.H. & Salvesen, P.H. 2011. Kjenn din *Sorbus*. Rogn og asal i Norge. Rapport 23/2011, Genressurssenteret ved Skog og landskap. vi+104 sider.
- Westergaard, K.B. 2012. Deler av faggrunnlaget for smalasal *Sorbus lancifolia* og nordlandsasal *Sorbus neglecta*. NINA Rapport 835. 27 sider.

Stig Lundmo på insektjakt i strandlinja i Reppen naturreservat. Foto: Per Ole Syvertsen, 27. august 2017.

VEDLEGG 1

Foreløpig oversikt over insekter fanget i Bindal under kartleggingen i 2017.

[Bindal, Reppen 33W UN 81300 26300](#)

07. juli 2017, håvfangst

Leg. R. Nilsen & P.O. Syvertsen

Lepidoptera

Ancylis badiana (Denis & Schiffermüller, 1775)

Cabera pusaria (Linnaeus, 1758)

Celypha lacunana (Denis & Schiffermüller, 1775)

Chiasmia clathrata (Linnaeus, 1758)

Colostygia pectinataria (Knoch, 1781)

Epinotia sp.

Gillmeria sp.

Hypena proboscidalis (Linnaeus, 1758)

Lomaspilis marginata (Linnaeus, 1758)

Thumatha senex (Hübner, 1808)

Xanthorhoe montanata (Denis & Schiffermüller, 1775)

[Bindal, Reppen 33W UN 80978 26142](#)

07. juli 2017, håndplukk

Leg. R. Nilsen & P.O. Syvertsen

Hymenoptera

Formica aquilonia Yarrow, 1955

[Bindal, Reppen 33W UN 81300 26300](#)

08. juli 2017, håvfangst

Leg. R. Nilsen & P.O. Syvertsen

Lepidoptera

Erebia ligea (Linnaeus, 1758)

Polyommatus icarus (Rottemburg, 1775)

Xanthorhoe montanata (Denis & Schiffermüller, 1775)

[Bindal, Reppen 33W UN 81151 26154](#)

08. juli 2017, håndplukk

Leg. R. Nilsen & P.O. Syvertsen

Hymenoptera

Myrmica ruginodis Nylander, 1846

Formica aquilonia Yarrow, 1955

[Bindal, Reppen \(skogkant NV for husene\)](#)

[33W UN 81076 26492](#)

27. juli 2017, håvfangst

Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Chiasmia clathrata (Linnaeus, 1758)

Colostygia pectinataria (Knoch, 1781)

Diarsia mendica (Fabricius, 1775)

Eana osseana (Scopoli, 1763)

Erebia ligea (Linnaeus, 1758)

Hypena proboscidalis (Linnaeus, 1758)

Martania taeniata (Stephens, 1831)

Phymatopus hecta (Linnaeus, 1758)

Polyommatus icarus (Rottemburg, 1775)

Pseudargyrotoza conwagana (Fabricius, 1775)

Tortricidae indet. 3 ex

Udea lutealis (Hübner, 1809)

Coleoptera

Cerambycidae 2 ex indet.

Serica brunnea (Linnaeus, 1758)

[Bindal, Reppen 33W UN 81224 26478](#)

27. juli 2017, håndplukk

Leg. R. Nilsen & S. Lundmo

Hymenoptera

Formica aquilonia Yarrow, 1955

Bindal, Reppen 33W UN 81248 26211
27. juli 2017, vinsnor
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Apamea monoglypha (Hufnagel, 1766)
Apamea sp.
Diarsia mendica (Fabricius, 1775)
Dysstroma truncata (Hufnagel, 1767)
Eurois occulta (Linnaeus, 1758)
Hylaea fasciaria (Linnaeus, 1758)
Lycophotia porphyrea (Denis & Schiffmüller, 1775)
Scotopteryx chenopodiata (Linnaeus, 1758)
Tethea or (Denis & Schiffmüller, 1775)
Xestia baja (Denis & Schiffmüller, 1775)

Bindal, Reppen (på innmarka rundt husene)
33W UN 81300 26300
28. juli 2017, håvfangst, håndplukk
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Anthophila fabriciana (Linnaeus, 1767)
Dysstroma truncata (Hufnagel, 1767)
Eana osseana (Scopoli, 1763)
Tortricidae indet. 3 ex
Polyommatus icarus (Rottemburg, 1775)
Aglais urticae (Linnaeus, 1758)

Hymenoptera

Bombus spp. 2ex

Coleoptera

Cerambycidae indet. 3 ex
Geotrupes stercorarius (Linnaeus, 1758)

Bindal, Reppen naturreservat
33W UN 80376 26249
28. juli 2017, håvfangst, håndplukk
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Catoptria margaritella (Denis & Schiffmüller, 1775)
Dysstroma truncata (Hufnagel, 1767)
Lasiommata maera (Linnaeus, 1758)
Argynnis aglaja (Linnaeus, 1758)
Plebejus idas (Linnaeus, 1761)
Scotopteryx chenopodiata (Linnaeus, 1758)

Coleoptera

Coccinella septempunctata (Linnaeus, 1758)

Rhaphidioptera

Xanthostigma xanthostigma (Schummel, 1832)

Bindal, Reppen. 33W UN 81389 26082
28. juli 2017, håndplukk
Leg. R. Nilsen & S. Lundmo

Hymenoptera

Formica lemani Bondroit, 1917

Bindal, Reppen. 33W UN 81160 26512
28. juli 2017, håndplukk
Leg. R. Nilsen & S. Lundmo

Hymenoptera

Formica aquilonia Yarrow, 1955

Bindal, Reppen 33W UN 81151 26154
28. juli 2017, håndplukk
Leg. R. Nilsen & S. Lundmo

Hymenoptera

Leptothorax acervorum (Fabricius, 1793)

Bindal, Reppen 33W UN 81224 26478
28. juli 2017, håndplukk
Leg. R. Nilsen & S. Lundmo

Hymenoptera

Formica aquilonia Yarrow, 1955

[Bindal, Reppen 33W UN 81086 26110](#)
28. juli 2017, lysfelle
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Catoptria margaritella (Denis & Schiffermüller, 1775)
Cerapteryx graminis (Linnaeus, 1758)
Diachrysia chrysitis (Linnaeus, 1758)
Eudonia sp.
Hypena proboscidalis (Linnaeus, 1758)
Pasiphila rectangulata (Linnaeus, 1758)
Protolampra sobrina (Duponchel, 1843)
Syngrapha interrogationis (Linnaeus, 1758)
Venusia cambrica Curtis, 1839

[Bindal, Reppen 33W UN 81248 26211](#)
28. juli 2017, vinsnor
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Acrionicta cinerea (Hufnagel, 1766)
Apamea crenata (Hufnagel, 1766)
Apamea monoglypha (Hufnagel, 1766)
Apamea sp.
Autographa pulchrina (Haworth, 1809)
Cabera pusaria (Linnaeus, 1758)
Colostygia pectinataria (Knoch, 1781)
Diarsia brunnea (Denis & Schiffermüller, 1775)
Hypena proboscidalis (Linnaeus, 1758)
Hyppa rectilinea (Esper, 1788)
Noctua pronuba (Linnaeus, 1758)
Pandemis cerasana (Hübner, 1786)
Pasiphila rectangulata (Linnaeus, 1758)
Tethea or (Denis & Schiffermüller, 1775)
Vanessa atalanta (Linnaeus, 1758)
Xestia speciosa (Hübner, 1813)

[Bindal, Reppen 33W UN 81086 26110](#)
29. juli 2017, på glassvingeferomon for
Pennisetia hylaeiformis
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Xestia baja (Denis & Schiffermüller, 1775)

[Bindal, Reppen 33W UN 81086 26110](#)
29. juli 2017, lysfelle
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Autographa pulchrina (Haworth, 1809)
Catoptria falsella (Denis & Schiffermüller, 1775)
Catoptria margaritella (Denis & Schiffermüller, 1775)
Diachrysia chrysitis (Linnaeus, 1758)
Diarsia brunnea (Denis & Schiffermüller, 1775)
Dysstroma truncata (Hufnagel, 1767)
Hylaea fasciaria (Linnaeus, 1758)
Laothoe populi (Linnaeus, 1758)
Macaria brunneata (Thunberg, 1784)
Pandemis cerasana (Hübner, 1786)
Perizoma minorata (Treitschke, 1828)
Pheosia gnoma (Fabricius, 1776)
Ptilodon capucina (Linnaeus, 1758)
Syngrapha interrogationis (Linnaeus, 1758)
Udea lutealis (Hübner, 1809)

[Bindal, Reppen 33W UN 81248 26211](#)
26. august 2017, vinsnor
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Agrochola helvola (Linnaeus, 1758)
Apamea monoglypha (Hufnagel, 1766)
Noctua pronuba (Linnaeus, 1758)
Xanthia togata (Esper, 1788)
Xestia baja (Denis & Schiffermüller, 1775)

[Bindal, Reppen \(saga\) 33W UN 81086 26110](#)
26. august 2017, lysfelle
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Acleris laterana (Fabricius, 1794)
Dioryctria sp.
Dysstroma latefasciata (Blöcker, 1908)
Dysstroma truncata (Hufnagel, 1767)
Eudonia sp.
Eulithis populata (Linnaeus, 1758)
Eupithecia pusillata (Denis & Schiffermüller, 1775)
Thera obeliscata (Hübner, 1787)
Udea lutealis (Hübner, 1809)
Xestia baja (Denis & Schiffermüller, 1775)

[Bindal, Reppen \(ved bekk\)](#)
[33W UN 81274 26231](#)
26. august 2017, lysfelle
[Leg. S. Lundmo, P.O. Syvertsen & R. Nilsen](#)

Lepidoptera

Acleris laterana (Fabricius, 1794)
Dysstroma citrata (Linnaeus, 1761)
Epinotia subocellana (Donovan, 1806)
Eulithis testata (Linnaeus, 1761)
Eupithecia pusillata (Denis & Schiffermüller, 1775)
Eupithecia sp.
Noctua comes Hübner, 1813
Noctua pronuba (Linnaeus, 1758)
Udea lutealis (Hübner, 1809)
Venusia cambrica Curtis, 1839
Xanthia togata (Esper, 1788)

Neuroptera

Hemerobius sp. (?)

Hymenoptera

Ichneumonidae indet.

[Bindal, Reppen 33W UN 81290 26305](#)
26. august 2017, håvfangst
[Leg. S. Lundmo, P.O. Syvertsen & R. Nilsen](#)

Lepidoptera

Epinotia subocellana (Donovan, 1806)

Epinotia sp. 2 ex
Xanthorhoe decoloraria (Esper, 1806)

[Bindal, Reppen 33W UN 81224 26478](#)
26. august 2017, håndplukk
[Leg. R. Nilsen, S. Lundmo & P.O. Syvertsen](#)

Hymenoptera

Formica aquilonia Yarrow, 1955

[Bindal, Reppen 33W UN 81160 26512](#)
26. august 2017, håndplukk
[Leg. R. Nilsen, S. Lundmo & P.O. Syvertsen](#)

Hymenoptera

Formica aquilonia Yarrow, 1955

[Bindal, Reppen \(saga\)](#)
[33W UN 81086 26110](#)
27. august 2017, håvfangst.
[Leg. S. Lundmo, P.O. Syvertsen & R. Nilsen](#)

Hymenoptera

Bombus spp.

[Bindal, Reppen \(øvre\)](#)
[33W UN 81224 26425](#)
27. august 2017, lysfelle
[Leg. S. Lundmo, P.O. Syvertsen & R. Nilsen](#)

Lepidoptera

Amphipoea crinanensis (Burrows, 1908)
Chersotis cuprea (Denis & Schiffermüller, 1775)
Dysstroma citrata (Linnaeus, 1761)
Epione vespertaria (Linnaeus, 1767)
Eudonia sp.
Eulithis populata (Linnaeus, 1758)
Graphiphora augur (Fabricius, 1775)
Mesotype didymata (Linnaeus, 1758)
Xanthia togata (Esper, 1788)
Xestia baja (Denis & Schiffermüller, 1775)

Bindal, Reppen (saga)
33W UN 81086 26110
27. august 2017, lysfelle
Leg. S. Lundmo, P.O. Syvertsen & R. Nilsen

Lepidoptera

Acleris laterana (Fabricius, 1794)
Cnephasia asseclana (Denis & Schiffermüller, 1775)
Dysstroma citrata (Linnaeus, 1761)
Dysstroma truncata (Hufnagel, 1767)
Entephria caesiata (Denis & Schiffermüller, 1775)
Epinotia sp.
Epione vespertaria (Linnaeus, 1767)
Eulithis testata (Linnaeus, 1761)
Eupithecia pusillata (Denis & Schiffermüller, 1775)
Hydraecia micacea (Esper, 1789)
Plemyria rubiginata (Denis & Schiffermüller, 1775)
Thera obeliscata (Hübner, 1787)

Hymenoptera

Ichneumonidae indet.

Bindal, Nisneset (Reppen naturreservat)
33W UN 79697 26259
27. august 2017, håvfangst
Leg. S. Lundmo

Lepidoptera

Prochoreutis sp.

Hymenoptera

Leptothorax acervorum (Fabricius, 1793)

Bindal, Holm (ved fergeleiet)
33W UN 64870 32000
27. august 2017, håvfangst, håndplukk
Leg. S. Lundmo, R. Nilsen & P.O. Syvertsen

Lepidoptera

Aglais urticae (Linnaeus, 1758)
Chersotis cuprea (Denis & Schiffermüller, 1775)
Polyommatus icarus (Rottemburg, 1775)

Diptera

Diverse Syrphidae indet.

Coleoptera

Chrysomelidae indet.

Hymenoptera

Formica lemni Bondroit, 1917

Bindal, Vassås (bygdetun)
33W UN 78350 21910
26. september 2017, lysfelle
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Hydraecia micacea (Esper, 1789)
Lithophane consocia (Borkhausen, 1792)

Bindal, Mjølbingneset 33W UN 85796 28500
26. september 2017, lysfelle
Leg. S. Lundmo & R. Nilsen

Lepidoptera

Acleris laterana (Fabricius, 1794)
Depressaria sp.
Dysstroma citrata (Linnaeus, 1761)
Epirrita autumnata (Borkhausen, 1794)
Epirrita sp. (*dilutata*?)
Noctua comes Hübner, 1813
Xanthia togata (Esper, 1788)
Ypsolopha sp.

Hymenoptera

Ichneumonidae indet. (2 eks)